

Warszawa, dnia 23 grudnia 2015 r.

RZĄDOWE CENTRUM LEGISLACJI
DEPARTAMENT POSTĘPOWAŃ PRZED
TRYBUNAŁEM KONSTITUCYJNYM

RCL.DPTK.590.14/2015

INFORMACJA

**o wyroku Trybunału Konstytucyjnego
z dnia 4 listopada 2015 r., sygn. akt K 1/14¹⁾**

I. Problem prawny.

Przedmiotem orzeczenia było kilka regulacji prawnych związanych z reformą funkcjonowania otwartych systemów emerytalnych: 1) zakaz inwestowania aktywów OFE w obligacje emitowane lub gwarantowane przez Skarb Państwa, Narodowy Bank Polski oraz rządu i banki centralne innych państw, 2) zmiana warunków prowadzenia działalności gospodarczej przez powszechne towarzystwa emerytalne, 3) fakultatywny charakter upoważnienia do wydania rozporządzenia, które określało sposób i tryb przekazania aktywów przez OFE do ZUS, 4) umorzenie 51,5% jednostek rozrachunkowych zapisanych na rachunku każdego członka OFE i przekazaniu odpowiadających tym jednostkom aktywów na subkonto w ZUS, 5) zasady składania oświadczeń o przekazywaniu przyszłych składek ubezpieczeniowych do OFE, 6) ograniczenie reklam OFE.

II. Wzorzec kontroli.

Art. 2, art. 22, art. 31 ust. 1 i 3, art. 67 ust. 1 Konstytucji RP.

III. Treść orzeczenia.

Trybunał Konstytucyjny w pełnym składzie orzekł, że art. 197a ust. 1 ustawy z 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 989, z późn. zm.) jest niezgodny z art. 54 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Trybunał stwierdził, że całkowity (okresowy) zakaz reklamy OFE nie spełnia konstytucyjnego testu proporcjonalności ograniczenia wolności wypowiedzi.

¹⁾ Sentencja wyroku została ogłoszona w dniu 18 listopada 2015 r. w: Dz. U. poz. 1917.

W pozostałym zakresie Trybunał uznał, że poddane jego ocenie normy są zgodne ze wskazanymi przez wnioskodawcę wzorcami kontroli. W szczególności Trybunał uznał, że nowelizacja przepisów o OFE została dokonana z zachowaniem wystarczającego *vacatio legis*, a umorzenie 51,5% jednostek rozrachunkowych zapisanych na rachunku każdego członka OFE nie stanowiło działania prawa wstecz i było neutralne dla ubezpieczonych. Trybunał przyjął, że środki zgromadzone na rachunkach OFE i ZUS nie stanowią własności ubezpieczonych – są środkami publicznymi, a ustawodawca posiada swobodę w konstruowaniu systemu ubezpieczeń społecznych. W ocenie Trybunału, ustawodawca może dokonywać modyfikacji systemu emerytalnego zwłaszcza w sytuacji, w której zagrożone są inne wartości konstytucyjne, jak choćby równowaga budżetowa państwa lub gdy przemawiają za tym warunki społeczno-ekonomiczne. Trybunał zaznaczył, że jednostce nie przysługuje konstytucyjne prawo podmiotowe do uzyskania emerytury w określonej wysokości.

IV. Wskazówki dla prawodawcy.

Następstwem stwierdzenia niekonstytucyjności art. 197a ust. 1 ustawy z 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych jest pozbawienie mocy obowiązującej tego przepisu. Oznacza to, że z systemu prawa derogowany zostanie całkowity zakaz reklamy zawierającej informacje o otwartych funduszach emerytalnych lub sugerującej, że odnosi się ona do tych funduszy, obowiązujący od 1 stycznia do 31 lipca każdego roku, w którym mogą być składane przez ubezpieczonych oświadczenia, o których mowa w art. 39a ust. 1 ustawy systemowej. Z uwagi na zakres zaskarżenia, częścią systemu prawa pozostają natomiast w dalszym ciągu ust. 2-4 art. 197a ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych precyzujące zakres przedmiotowy zakazu reklamy i określające skutki jego naruszenia. Trybunał zwrócił jednak uwagę, że uchylenie mocy obowiązującej art. 197a ust. 1 ustawy o OFE uniemożliwia stosowanie art. 197a ust. 3-4 tej ustawy. Zasadne jest zatem uchylenie tych przepisów.

Joanna Knapińska
Dyrektor
Departamentu Postępowań przed Trybunałem
Konstytucyjnym
w Rządowym Centrum Legislacji

/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym
weryfikowanym przy pomocy ważnego
kwalifikowanego certyfikatu/

